

Eksamen

24.11.2011

NOR1211 Norsk hovudmål/hovedmål

NOR1218 Norsk for elever med samisk som andrespråk

Elevar og privatistar / Elever og privatister

Nynorsk

Eksamensinformasjon	
Eksamenstid:	5 timar
Hjelpemiddel:	Alle hjelpemiddel er tillatne, bortsett frå Internett og andre verktøy som kan brukast til kommunikasjon. For norsk, samisk og framandspråka er heller ikkje omsetjingsprogram tillatne.
Bruk av kjelder:	Dersom du bruker kjelder i svaret ditt, skal dei alltid førast opp på ein slik måte at lesaren kan finne fram til dei. Du skal føre opp forfattar og fullstendig tittel på både lærebøker og annan litteratur. Dersom du bruker utskrift eller sitat frå Internett, skal du føre opp nøyaktig nettadresse og nedlastingsdato.
Vedlegg:	Christensen, Lars Saabye: <i>Amatøren</i> , Cappelen 1977 (utdrag) Lund, Joachim: "Moro for unga", <i>Aftenposten</i> 27.04.2011, http://www.aftenposten.no/meninger/kommentatorer/lund/article4104021.ece nedlastingsdato 8.10.2011 Toro-annonse, <i>UNICEF-magasinet</i> 3/2011 Watterson, Bill: "Tommy og tigern", <i>Aftenposten</i> 19.3.2011, Universal Press Syndicate, Europa Press, 2010
Andre opplysningar:	Du skal svare på oppgåva i del A. I del B er det fire oppgåver. Du skal svare på éi av dei. Bruk linjeavstand 1,5 og skriftstorleik 12.
Rettleiing om vurderinga:	Sjå vurderingsrettleiinga med kjenneteikn på måloppnåing til sentralt gitt skriftleg eksamen. Vurderingsrettleiinga er lagt ut på www.utdanningsdirektoratet.no . Kommentrane til kvar oppgåve utfyller dei generelle kjenneteikna.

Side 8, 14 og 15 er blanke.

Nynorsk

Svar på oppgåva i del A og éi av oppgåvene i del B.

Del A Kortsvaroppgåve

Svaret bør ikkje vere på meir enn ca.250 ord. Legg merke til at det står ein kommentar under sjølve oppgåveinstruksen. Den vil vere til hjelp for å løyse oppgåva.

Vedlegg: Reklame for suppe frå Toro, henta frå *UNICEF-magasinet* nr. 3/2011. UNICEF er FN sin hjelpeorganisasjon for barn.

Korleis blir etos, logos og patos brukt i denne samansette teksten?

Kommentar

Du skal skrive ein samanhengande tekst på ca. 250 ord. Du skal seie noko om samspelet mellom tekst og bilete, og vise at du forstår korleis sendaren prøver å overtyde ved å bruke appellformene etos, logos og patos (truverde, saklegheit og kjensler).

For å vise god kompetanse i faget bør du svare på ein presis og oversiktleg måte. Godt språk og formålstenleg struktur er viktig, også i kortsvaret.

Del B Langsvaroppgåve

Skriv nummeret på den oppgåva du vel, og lag overskrift sjølv. Legg merke til at det står ein kommentar under sjølve oppgåveinstruksen. Den vil vere til hjelp for å løyse oppgåva.

Oppgåve 1

Vedlegg: Lars Saabye Christensen: *Amatøren* (utdrag)

Tolk teksten.

Kommentar:

I svaret ditt skal du skrive om både form og innhald i tekstutdraget, men du kan leggje ulik vekt på elementa.

For å vise god kompetanse i faget må du bruke fagspråk når du gjer greie for språklege verkemiddel, og vise korleis dei fungerer i teksten. Godt språk og formålstenleg struktur er viktig.

Oppgåve 2, 3 og 4 på neste side

Oppgave 2

Vedlegg: Lars Saabye Christensen: *Amatøren* (utdrag)

Les utdraget frå *Amatøren*. Skriv ei novelle om middagsselskapet, der synsvinkelen ligg hos ein av dei andre rundt bordet.

Kommentar:

Du kan velje ulike innfallsvinklar og måtar å utforme novella di på, men det skal kome tydeleg fram i teksten din at du byggjer på motiv eller tema i den vedlagte teksten.

For å vise god kompetanse i faget må du bruke kunnskapen din om kreative sjangrar og litterære verkemiddel når du skriv.

Oppgave 3

Vedlegg: Joacim Lund: "Moro for unga", Aftenposten

Gjer greie for nokre av hovudsynspunkta i teksten, og kommenter dei. Form svaret ditt som ein artikkel.

Kommentar:

Oppgåva er todelt. Du kan velje korleis du vil strukturere teksten din, men du skal svare på begge delane. I den fyrste delen skal du vise tekstforståing og formulere minst to synspunkt frå teksten. I den andre delen skal du kommentere dei synspunkta du har gjort greie for.

For å vise god kompetanse i faget bør teksten din vise evne til refleksjon. Godt språk og formålstenleg struktur er viktig.

Oppgave 4

Ta utgangspunkt i teikneseriestripa, og skriv eit kåseri eller eit essay om ungdomen sitt behov for underhaldning.

Kommentar:

Svaret ditt skal ha tydelege sjangertrekk. Det skal kome klart fram at du bruker teikneseriestripa, men du kan velje ulike innfallsvinklar.

For å vise god kompetanse i faget bør teksten ha breidd i eksempla og vise kreativitet og originalitet. Godt språk og formålstenleg struktur er viktig.

Bokmål

Eksamensinformasjon	
Eksamenstid:	5 timer
Hjelpemidler:	Alle hjelpemidler er tillatt, bortsett fra Internett og andre verktøy som kan brukes til kommunikasjon. For norsk, samisk og fremmedspråkene er heller ikke oversettelsesprogrammer tillatt.
Bruk av kilder:	Hvis du bruker kilder i besvarelsen din, skal de alltid oppgis på en slik måte at leseren kan finne fram til dem. Du skal oppgi forfatter og fullstendig tittel på både lærebøker og annen litteratur. Hvis du bruker utskrift eller sitat fra Internett, skal du oppgi nøyaktig nettside og nedlastingsdato.
Vedlegg:	Christensen, Lars Saabye: <i>Amatøren</i> , Cappelen 1977 (utdrag) Lund, Joachim: "Moro for unga", <i>Aftenposten</i> 27.04.2011, http://www.aftenposten.no/meninger/kommentatorer/lund/article4104021.ece nedlastingsdato 8.10.2011 Toro-annonse, <i>UNICEF-magasinet</i> 3/2011 Watterson, Bill: "Tommy og tigern", <i>Aftenposten</i> 19.3.2011, Universal Press Syndicate, Europa Press, 2010
Andre opplysninger:	Du skal svare på oppgaven i del A. I del B er det fire oppgaver. Du skal svare på én av dem. Bruk linjeavstand 1,5 og skriftstørrelse 12.
Veiledning om vurderingen:	Se vurderingsveiledningen med kjennetegn på måloppnåelse til sentralt gitt skriftlig eksamen. Vurderingsveiledningen er lagt ut på www.utdanningsdirektoratet.no . Kommentarene til hver oppgave utfyller de generelle kjennetegnene.

Side 8, 14 og 15 er blanke.

Bokmål

Svar på oppgaven i del A og én av oppgavene i del B.

Del A Kortsvaroppgave

Svaret bør ikke være på mer enn ca. 250 ord. Legg merke til at det står en kommentar under selve oppgaveinstruksen. Den vil være til hjelp for å løse oppgaven.

Vedlegg: Reklame for suppe fra Toro, hentet fra *UNICEF-magasinet* nr 3/2011. UNICEF er FNs hjelpeorganisasjon for barn.

Hvordan blir etos, logos og patos brukt i denne sammensatte teksten?

Kommentar

Du skal skrive en sammenhengende tekst på ca 250 ord. Du skal si noe om samspillet mellom tekst og bilde, og vise at du forstår hvordan avsender prøver å overbevise ved å bruke appellformene etos, logos og patos (troverdighet, saklighet og følelser).

For å vise god kompetanse i faget bør du svare på en presis og oversiktlig måte. Godt språk og hensiktsmessig struktur er viktig, også i kortsvaret.

Del B Langsvaroppgave

Skriv nummeret på den oppgaven du velger, og lag overskrift selv. Legg merke til at det står en kommentar under selve oppgaveinstruksen. Den vil være til hjelp for å løse oppgaven.

Oppgave 1

Vedlegg: Lars Saabye Christensen: *Amatøren* (utdrag)

Tolk teksten.

Kommentar:

I svaret ditt skal du skrive om både form og innhold i tekstutdraget, men du kan legge ulik vekt på elementene.

For å vise god kompetanse i faget må du bruke fagspråk når du gjør rede for språklige virkemidler, og vise hvordan de fungerer i teksten. Godt språk og hensiktsmessig struktur er viktig.

Oppgave 2, 3 og 4 på neste side

Oppgave 2

Vedlegg: Lars Saabye Christensen: *Amatøren* (utdrag)

Les utdraget fra *Amatøren*. Skriv en novelle om middagsselskapet, der synsvinkelen ligger hos en av de andre rundt bordet.

Kommentar:

Du kan velge ulike innfallsvinkler og måter å utforme novella di på, men det skal komme tydelig fram i teksten din at du bygger på motiv eller tema i den vedlagte teksten.

For å vise god kompetanse i faget må du bruke kunnskapen din om kreative sjangrer og litterære virkemidler når du skriver.

Oppgave 3

Vedlegg: Joacim Lund: "Moro for unga", Aftenposten

Gjør greie for noen av hovedsynspunktene i teksten, og kommenter dem. Form svaret ditt som en artikkel.

Kommentar:

Oppgaven er todelt. Du kan velge hvordan du vil strukturere teksten din, men du skal svare på begge delene. I den første delen skal du vise tekstforståelse og formulere minst to synspunkter fra teksten. I den andre delen skal du kommentere de synspunktene du har gjort greie for.

For å vise god kompetanse i faget bør teksten din vise evne til refleksjon. Godt språk og hensiktsmessig struktur er viktig.

Oppgave 4

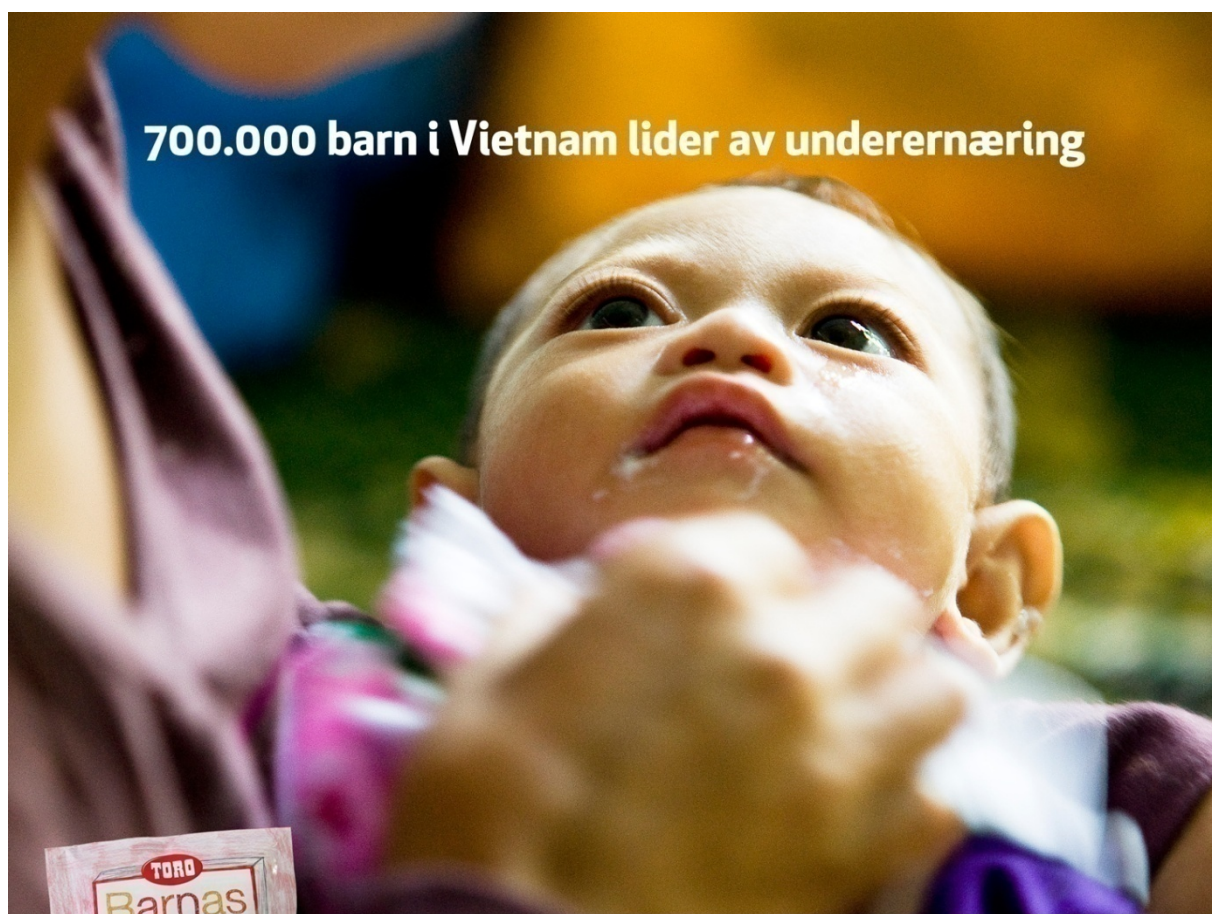
Ta utgangspunkt i tegneseriestripen, og skriv et kåseri eller et essay om ungdommens behov for underholdning.

Kommentar:

Svaret ditt skal ha tydelige sjangertrekk. Det skal komme klart fram at du bruker tegneseriestripen, men du kan velge ulike innfallsvinkler.

For å vise god kompetanse i faget bør teksten ha bredde i eksemplene og vise kreativitet og originalitet. Godt språk og hensiktsmessig struktur er viktig.

Blank side

700.000 barn i Vietnam lider av underernæring

TORO er signaturpartner med UNICEF og støtter et ernæringsprogram i Vietnam. Støtten vår brukes både til forebyggende arbeid for å hindre at flere barn utvikler mangelsykdommer, og til å hjelpe underernærte barn med å bli friske. I butikkene finner du nå Barnas Tomatsuppe, som selges til støtte for UNICEF. Designet på suppen er laget av barn, og suppen er nøkkelhullsmerket. Les mer på www.toro.no

For hver solgte suppe går 1 krone til UNICEF

Lars Saabye Christensen

Amatøren

- Å unnskyld!
Jeg fisket opp en våt potet fra duken.
– Det gjør ingenting. Den må vaskes likevel.
Advokat Fram viste solidarisk frem en liten flekk ved siden av tallerkenen sin. Jeg nikket til ham og sa et eller annet idiotisk. Iselin og moren vekslet noen raske blikk som gjenspeilet en blanding av svak irritasjon og oppgitthet.
– Vi mannfolk er litt uvørne av oss, fortsatte advokaten og skålte med meg for liksom å understreke at vi tilhørte den samme kategorien.
– Hadde det vært opp til meg kunne vi liksom godt ha brukt papirduk og papptallerkner så slapp man alt det tullet!
Jeg mumlet noen enstavelsesord og syntes at advokaten fullstendig overgikk seg selv.
– Denne duken har Iselins bestemor brodert da hun var ung, sa moren og strøk hånden over bordet.
– Iselin?
Jeg så på moren og prøvde å svelge det jeg hadde i munnen uten å tygge.
– Nei, bestemoren til Iselin. Hun broderte den da hun var ung. Det må vel ha vært omkring 1920, tror jeg.
– Ja det er lenge siden, svarte jeg klokt og følte historiens sus rundt meg.
– Broderer ikke unge piker mer, spurte faren og så av en eller annen tåpelig grunn på meg.
– Det tar så lang tid, tok Iselin over. Hun satt fremdeles bøyd over tallerkenen.
– Ja, man har dårlig tid i våre dager, fortsatte faren og la fra seg kniven og gaffelen og tørket seg om munnen med servietten. Det var helt tydelig at han skulle si noe enestående.
– Alle har dårlig tid. Er ikke det egentlig litt trist?
Advokat Fram rynket pannen og så på meg.
– Jo, det er trist, var jeg enig.
– Folk burde hygge seg litt mer, fortsatte han, oppmuntret av medgangen. – Slappe av og kose seg. Hvorfor tror du så mange dør av hjerteinfarkt i dag?
Han så fremdeles på meg. Vi var kommet til det sentrale punkt i hans livsfilosofi.
– Fordi de ikke koser seg nok, svarte jeg saklig.
Jeg stirret ned i tallerkenen og kjente latteren skylle opp i meg. Fram kremtet temmelig høyt, grep kniv og gaffel og tok seg god tid med å tygge maten.
– Det er rart å tenke på alle måltidene som er spist på denne duken.
Moren brøt den ubehagelige tausheten og delte ut noen vennlige blikk. Jeg så for meg den endeløse rekken av måltider og ble grepet av dyp fortvilelse. Jeg tømte resten av vinglasset og skjenket opp et nytt. Iselin så forbauset på meg. Jeg prøvde å unngå blikket hennes.
– Er alle forsynt.
Moren så på de tomme tallerkenene og vi nikket smilende. Hun og Iselin begynte å samle sammen og forsvant ut på kjøkkenet. Jeg syntes de ble borte i flere timer. Jeg sa et eller annet meningsløst om vær og snø til faren og etterpå var det stille. Han satt der som en statue og stirret majestetisk ut i luften. Jeg så opp og festet blikket på veggen rett fremfor meg hvor det hang et gyselig bilde av en elg slik at våre øyne møttes i en 90-graders vinkel over bordet. Det måtte ha sett ganske pussig ut.

Selvfølgelig var det gele til dessert, rød gele. Moren plasserte fatet ved siden av meg og Iselin rakte meg en mugge med fløte. Jeg tenker alltid på hjerner når jeg ser gele, hjerner som skvulper inne i hodet. Jeg lukket øynene og la et stykke sånn omtrent på størrelse med en sukkerbit på tallerkenen. En temmelig bastant taushet bredde seg over bordet da jeg sendte fatet og muggen videre. Jeg dyttet til klumpen med pekefingeren. Jeg følte noe løsne i meg.

– Hun broderte flere duker enn denne men de vet vi ikke hvor er.

Moren så på meg med hjerne i munnviken.

– Hvem?

– Iselins bestemor. Min mor.

– Din manns svigermor. Akkurat ja.

Jeg løftet glasset og så på moren. En nervøs latter unnsnapp ansiktet hennes og geleen skalv på tallerkenene.

– Vi bruker den hver søndag. Det er viktig å holde på tradisjoner synes vi.

– Ja, tradisjoner er viktig, skjøt faren inn. De er fundamentet i vårt samfunn.

Gode, sunne tradisjoner.

Jeg så for meg hvordan landet ble bygget på duker.

– Hvis man ikke hadde holdt på tradisjonene hadde det ikke vært noen tradisjoner, sa jeg urimelig høyt.

– Jeg synes virkelig du skal begynne å brodere, Iselin, sa moren fort.

Hun nikket til datteren sin. Iselin hadde munnen full av gele og forsøkte å smile men det er temmelig vanskelig å smile hjertelig med munnen full av gele.

– Takk for maten!

Advokat Fram ga klarsignalet. Jeg reiste meg litt ustøtt. Iselin så bekymret på meg. Jeg la merke til at moren tok et raskt overblikk over flekkene rundt tallerkenen min.

Jeg vet ikke helt hva som skjedde. Jeg tror det har noe med farger å gjøre, jeg forbinder alltid stemninger og situasjoner med farger. Akkurat nå så jeg gult. Alt ble gult omkring meg. Ansiktene, møblene, hele stuen ble gul. Vi smilte til hverandre med skinnende gule tenner.

I hvert fall gjorde jeg noe dumt.

– Jeg har lært meg et artig triks, sa jeg plutselig.

De andre stanset og så forbauset på meg med gule øyne.

– Det er et veldig artig triks, fortsatte jeg. – Et anerkjent triks over hele den siviliserte verden.

Så tok jeg et godt tak i duken og dro alt jeg orket. Bestikk og tallerkener og glass fløy gjennom rommet. Jeg husker at jeg falt bakover og ble liggende på gulvet med duken over meg.

– Denne gangen gikk det ikke, mumlet jeg.

Jeg greide å reise meg. Et stykke borte så jeg en dør og bestemte meg for å gå mot den. Jeg fikk et glimt av faren. Han så ut som om han var helt paralysert.

Moren gjemte ansiktet i hendene og gråt hysterisk.

Jeg fant tøyet mitt ute i entreen. Jeg så meg i et speil og trodde en stund at jeg hadde skadet meg i ansiktet men det var bare gele. Jeg tok på meg frakken og luen og åpnet utgangsdøren. Da kom jeg på at jeg hadde glemt å si takk for meg. Jeg snudde meg og skulle gå inn igjen men Iselin stod foran meg og sperret veien.

– Det er slutt, mumlet jeg.

– Kom deg ut!

– Det er slutt, Iselin.

Jeg hørte en dør smelle hardt i bak meg. Jeg vet ikke hvorfor, men jeg begynte å le.

Moro for unga

[Joacim Lund](#) - Kulturjournalist og kommentator i Aftenposten
KOMMENTAR

Salige Wenche Foss ventet til hun selv var bisatt før hun kritiserte den nye humorens kulde og nedlatenhet. Men den gode humoren gikk ikke i jorden sammen med henne.

WENCHE FOSS LURTE OSS igjen. En måned etter sin død gjenoppstår hun i VG og forteller om sitt anstrengte forhold til den nye humoren. Bakteppet er denne ukens lansering av boken *Etterpå* av Sturle Scholz Nærø:

– Slike programmer, etter min oppfatning, handler i sitt vesen om den nytelsen programlederne får av å vise seg frem, samtidig som de nyter å håne andre mennesker – med et smil! sa Wenche.

Så kald og nedlatende syntes hun humoren var blitt, at hun ikke engang ville være med i Nytt på nytt.

Besøker jeg en tilfeldig standupscene i kveld, vil jeg tro at minst én av komikerne peker på dagens VG og kaller Wenche Foss en to tusen år gammel, hvitvinspimpende, pyntesyk kjerring som fortsetter å skravle fra graven. Slik er det nemlig med den nye humoren. Stikker du hodet frem, risikerer du å få deg en på kjeften.

Generasjonskløft?

Jeg forstår at det er som å banne i kirken, men jeg sier det likevel: Jeg har aldri så mye som trukket på smilebåndet av Wenche Foss. Ikke Leif Juster eller Arve Opsahl heller.

Derimot har jeg ledd mye av Thomas Giertsen, Otto Jespersen, Harald Eia, Bård Tufta Johansen, Dag Sørås og alle andre som er blitt omtalt som eksponenter for den nye, harde og kalde humoren som Wenche Foss mislikte så sterkt at hun heller ville dø enn å se mer av den (hennes ord, ikke mine). Det betyr ikke at humoren var dårligere i gamle dager, bare at den ikke treffer meg.

Tørr humor

Humorforskning er avtynnende. Å lese sakprosa for å forstå hva som er morsomt, er som å lese bruksanvisningen på kondompakken mens du har sex. Like fullt kan det være nyttig. Alastair Clarke, britisk fagskribent og forfatter av rapporten *The Pattern Recognition Theory of Humour*, har kommet frem til at humor oppstår når hjernen oppfatter mønstre som oppleves som overraskende.

Som når en hund ligner på sin eier, eller begrepet «moot norrrmalt!» brukes i litt for mange sammenhenger. Problemet er at det som er gull for noen, er gråstein for andre. Ikke fortell jødevitser i synagogen (helst ikke andre steder heller). Ingen fedmevitser på fat camp. Ingen homsevitser på homseklubb eller pakistanervitser til drosjesjåføren fra Lahore.

Er du i nærheten av en pensjonert entertainer, bør du vokte deg vel for å vitse om noe annet enn været. Og du kan glemme «moot norrrmalt» når du snakker med meg.

Grensesprengende

– Hvis vi blir overrasket, for eksempel ved at komikeren takler tabuemner eller foretar uventede sammenligninger, kan repetisjonen gi en humoreffekt, sier Clarke.

Det er der skoen trykker. Humoren er tøffere enn tidligere, se bare på programserien *Roast* på TVNorge, der deltageres mål er å ydmyke hverandre på det groveste. Faren er at dårlige komikere jager i flokk, slik de har gjort med Finn Kalvik, Moskva-Marit og de fleste medlemmer av kongehuset. Men det er ikke spesielt morsomt, det er en hårfin linje mellom kontrollert og lavpannet.

Men den nye humoren flytter også grenser. Fjerner tabuer. Alt kan spøkes med, og komikerne sparker i alle retninger. Men de samme tingene gjør også humoren viktigere enn tidligere. Den er mer samfunnsengasjert. Tar for seg dagsaktuelle saker, enten det handler om flyktninger, kriger, helsepolitikk eller religionskritikk. Gjøres det på en smart og empatisk måte, er det alt annet enn farlig. Slikt blir det oppsiktsvekkende samfunnskommentarer og viktige debatter av.

Det er lett å forstå Wenche Foss' manglende entusiasme for den nye humoren. Den var like fremmed for henne som «serru serru hatten på snei» er for meg. Men den tøffere humorbransjens nyervervede samfunnsfunksjon tatt i betraktning, tror jeg vi kan si at utviklingen har gått fremover, ikke tilbake. Moot norrrmalt!

Aftenposten 27.04.11, <http://www.aftenposten.no/meninger/kommentatorer/lund/article4104021.ece> 8.10.2011

moot norrrmalt: sitat fra en sketsj fra 1954 om værmeldingen på radio, av Leif Juster (1910–1995)

Arve Opsahl: norsk skuespiller (1921–2007), kjent fra filmene om Olsenbanden på 1970-tallet og TV-serien "Mot i brøstet"

CALVIN AND HOBBS © BILL WATTERSON. DISTR. BY UNIVERSAL PRESS SYNDICATE. 2010

"Tommy og tigern", *Aftenposten* 19.3.2011

Blank side

blank side

Schweigaards gate 15
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO
Telefon 23 30 12 00
utdanningsdirektoratet.no